

ALMA MATER

Газета Прикарпатського університету ім. В. Стефаника
4-5 (131-132), березень '93, випуск 1-2

Сьогодні в номері:

Заступник міністра освіти України Валерій Гондюл, який побував цими днями в Прикарпатському університеті і зустрівся з колективом вважає, що молодій Українській державі потрібний досконалий Закон про освіту, який повинен забезпечувати високий професійний і інтелектуальний рівень майбутнього спеціаліста.

2 стор.

Жінки, квіти, весна...

3 стор.

Чорноморці в Прикарпатському університеті

Офіцер Військово-Морських Сил України Дмитро Зубров: «Аудиторія № 205 Прикарпатського університету стала нашої аудиторією на два тижні. Любов до українського мови створювала атмосферу взаємоповаги». Незаметно вступили в навчальний процес, з інтересом слухали лекції. Не забули нам астрочки з ректором університету, його преподавателями, учнями. Мы благодарны этим уважаемым и заслуженным людям за то, что они нашли время встретиться с нами.

4 стор.

Слово про педагога, вченого

7-8 стор.

«Чугайстер» —

дитяча газета

9-10 стор.

«Великодний словничок»

11 стор.

«Від широго серця»

13 стор.

Прем'єра рубрики

14 стор.

«Гарн» — спортивний вісник

15 стор.

КОНКУРСИ

Квіти — переможцям

Радість, піднесений настрій, букети квітів — так завершився конкурс «Вчитель року», що відбувся за ініціативою міського відділу народної освіти. Ряд відкритих уроків з різних предметів підготували й одинадцять педагогів школи-лабораторії № 23. З них — п'ять стали перемож-

цями. Це, зокрема: вчителі фізичного виховання Микола Яремчук і Ганна Хохлачова, вчителі початкової школи Михайло Бельбас і Людмила Марій, вчителька математики Олена Карпець. Вітаємо!

Вл. інф.

ВИСТАВКИ

Присвячено Кобзареві

У музеї освіти Прикарпаття демонструється тематична виставка, присвячена 155-річчю з дня викуплення Т.Г. Шевченка з кріпацтва. Тут представлено фотокопії портрету В. Жуковського пензля К. Брюллова, 1838 р., відпускної грамоти Т. Шевченка, твори поета різних років видань, зокрема, «Кобзарі»,

колекції значків і медалей, поштових листівок, запрошень і буклетів, присвячених великому поетові. Зацікавлять відвідувачів і фотографії пам'ятників, споруджених Т. Шевченкові на Прикарпатті.

Лариса Сакулич.
Наш кор.

КОНФЕРЕНЦІЇ

Прикарпатський університет

26 березня 1993 року проводить міжвузівську наукову конференцію, присвячену 150-річчю з дня народження українського історика Юліана Целевича.

На конференції розглядатимуться актуальні питання історичного минулого України.

Пропонується робота секції:

1. Історіографія, археографія та етнографічне спадщина Юліана Целевича.
2. З історії та культури Галичини і Закарпаття.
3. Розвиток історичної науки в співах Наукового Товариства ім. Т. Шевченка.

Адреса оргкомітету:

284000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, університет, кафедра історії України. Голова оргкомітету — проф. д.і.н. В. Габлацький. Відповідальний секретар — ст. викл. Т. Кочка, тел. 21-62, 9-64-05.

КОНФЕРЕНЦІЇ

По-новому читаючи Шевченка

На конференції "Шевченко і українська духовна культура" науковці університету своїми міркуваннями з приводу долі Кобзаря у духовному розвитку нашого народу, навели багато нових фактів і припущень, які руйнують примітивні віджилі стереотипи, за якими було прийнято оцінювати життя і творчість геніального сина України.

Відкрив конференцію ректор університету, доктор філологічних наук, професор В.Кононенко. У вступному слові говорилося про важливість подібних заходів у справі пропоянги творчості Великого Кобзаря і про необхідність нових поглядів на його творчість. Завідувач кафедри української літератури, доцент, кандидат філологічних наук О.Пилип'юк. У своєму виступі "Шевченко і українська духовна культура" розповів про роль Т.Г.Шевченка у духовному розвитку українського народу, детально зупинився на релігійних мотивах у поезіях, заперечуючи стереотип, за яким його вважали атеїстом. Завідувач кафедри політології і культурології, доцент, кандидат філософських наук Л.Бабій, поділився з присутніми своїми міркуваннями з приводу особливостей української

духовності, які випливають з трагічної історії нашого народу, розповів про оцінку Шевченком цього феномену. Доцент кафедри української літератури, кандидат філологічних наук В.Поляк висловив і переконливо обгрунтував свої припущення з приводу походження роду Шевченків і віросповідання Тараса Григоровича.

У доповіді "Шевченко про греко-католицьку церкву" було спростовано хибність багатьох застарілих оцінок творчості Кобзаря і доведено, що Шевченко за віросповіданням належав до греко-католицької конфесії. На завершення декан філологічного факультету, кандидат філологічних наук, доцент М.Лесюк у виступі "Шевченко - творець української літературної мови" розповів про внесок Кобзаря у розвиток, збагачення і поширення нашої рідної мови.

Лесь Турелик.

Студентка 3-го курсу філологічного факультету.

СЛОВО ПЕРШОКУРСНИКУ

МРІЯ НАРОДИЛАСЯ В ДИТИНСТВІ

Студентка філологічного факультету Ірина Дочак: Я народилася у сім'ї вчителів. Моя мати працює вчителем молодших класів у невеличкому селі Суходіл Гусятинського району Тернопільської області. Її дуже люблять маленькі першокласники, котрим вона ніби стала другою мамою.

Батько теж вчитель, тільки він викладає історію та географію. У нього зв'язок із старшими учнями, тому вони є менш цікавими ніж першачки. Отже, ще з дитинства мріяла про фах педагога. Разом з мамою ходила до школи, вона навчила мене писати і читати. Коли трішки підросла, почала виготовляти нещільні на уроки різні дидактичні матеріали, придумувала ігри, помагала оформляти кабінет, а також перевіряла зошити.

Так проходили у мене дні. А от вчорами батьки сідали писати конспекти на уроки, і я вже нишком заглядала: «Про що вони пишуть, і як!». І коли мати виходила я чимдуж старалася вписати туди і своїх кілька слів. З тих пір і не уявляла себе в іншій якості. І ось незаметно пролетіли роки. Я закінчила середню школу на «5» і «4». Підросла. А мрія стати педагогом не покидала моє серце. І тоді твердо вирішила стати вчителем, продовжити професію своїх батьків.

Найбільш до душі припало мені Прикарпаття. Ще маленькою мене туди возив батько. Я побувала в горах Карпатах, в Яремчі. Ця надзвичайна краса мене глибоко вразила.

І ось, коли опинилась на роздоріжжі у долі, мені спало на думку поступати в Івано-Франківський педагогічний інститут імені В.Стефаніка. Тепер я студентка Прикарпатського університету філологічного факультету групи УР (українська мова та література і російська мова та література). За цих три місяці я багато нового і корисного знала для себе. Нас вчать висококваліфіковані педагоги, які добре знають свій предмет, уміють цікаво його викласти нам, першокурсникам.

За цей короткий час ми вже встигли побувати у туристичному поході по маршруту Івано-Франківськ — Микучичини.

Найбільше запам'ятався День студента. Уміло організована програма, концерт — все це підняло веселий настрій.

В університеті створені різні гуртки. Я займаюся у хорі. Із задоволенням відвідую цей гурток.

Мені дуже подобається навчання у нашому вузі. Мабуть, ніколи не пожалію, що вибрала цю професію.

Записала Лариса Сакулч.

ЗУСТРІЧІ, КОНТАКТИ

Експеримент розпочинається...

В актовому залі відбулася зустріч із заступником міністра освіти України, академіком Гондюлом, на яку були запрошені викладачі вузів міста та інституту адосконалення вчителів, директори шкіл. Звертаючись до присутніх, ректор університету, член-кореспондент АПН України, професор Кононенко сказав:

— Мені приємно представити вам нашого гостя, який приїхав на наше запрошення. Ми звернулися до міністерства з проханням поставити на колегії вирішити питання про перспективи розвитку науки в нашому краю. Наш університет частково братиме участь в експерименті, який проводитиметься в цьому році у школах нашого міста. Надіємось, що він буде здійснений на високому рівні.

Академік поділився враженнями від перебування в нашому місті. Він познайомився з навчальними закладами Івано-Франківська. Валерій Петрович повідомив, що складено програму, яка буде затверджена Президентом. Що стосується нормативних документів, то вони застаріли, бо більшість з них за-

лишилися від союзного міністерства Освіти, отже нам потрібний новий закон про освіту України. Необхідно вносити зміни, і ми надіємось це зробити вже в квітні-травні.

Заступник міністра розповів присутнім про нові підходи до визначення освітнього рівня кваліфікації, про розроблення статутів керівників закладів, положень про державний контракт і державне замовлення та працевлаштування випускників вузів. Торкаючись експерименту, промовець зазначив, що система освіти повинна бути єдиною. Наші діти складають ті ж самі екзамені, що й у випускних класах. Приймаючи іспити за новою системою, досвідчені екзаменатори з'ясуують чи є творчий потенціал у учнів, чи вміють вони творчо мислити. Відтак він детально розповів про суть експерименту.

В.П.Гондюл відповів на запитання присутніх.

Інтерв'ю із заступником міністра освіти Валерієм Гондюлом читайте в наступному номері.

Любомир Кліщ.

Наш коф.

Ольга Володимирівна Слоньовська:
«ОПТИМІЗМ
МЕНЕ НЕ ПОКИДАВ»

Весна — пора світла. Чи багато світла у Вашому житті?

— Думаю, що багато. Оптимізм мене не покидав навіть у найтяжчі хвилини, а оптимізм — це світло в кінці тунеля. До того ж, пам'ятаєте, у "Майстрі і Маргариті" вироки: "Світла вони не заслужили, вони заслужили спокою". Світло — це талант, доброта, прагнення добитися мети, а також Божа опіка і заступництво. У своєму житті я це хотіла би мати постійно.

— Які кольори переважають у Вашому житті? Рожеві чи чорні?

— Мабуть, пастельні, і звичайно, більше світлі, ніж темні.

— Ваші плани, задуми на майбутнє?

— Насамперед, захистити дисертацію, захистити якнайшвидше і блискуче. Написати кілька підручників для школи. Видати уже готовий роман про Олексю Довбуша "Одольна-трава".

— Хто Ви за гороскопом?

— Риба і Миша. Класична Риба, яка пливе проти води і неklasична Миша, яка чомусь не так як треба дбає про матеріальні вигоди, статки і мастки, а більше про щось ефемерне і абстрактне, часто, мабуть, духовне, але, буває, і про щось ірраціональне і не дуже важливе.

Ольга Іванівна
Масляник:

«Я ЩАСЛИВА»

— Я майже прожила своє життя, тому можу з впевненістю сказати: мені завжди посміхалась удача. А найщасливіші дні у мене були тоді, коли моїм донькам за високу успішність вручали у школі медалі. Тепер у них інститути, вища освіта. Прийшов час пишати онучками — одна закінчила школу з медаллю, друга — з відзнакою училище. Зараз вони обидві теж навчаються у вузах.

— У хорошій матері і дітям цінни нема. До речі, Ольго Іванівно, гороскопи "кажуть", що Риби — чудові дружини і матері.

— Як бачите, це правда.

— Але ж знову-таки той гороскоп "пише", що Риби надзвичайно віддані своїй роботі...

— О, мені щастило і тут. Я завжди займалась тією справою, що була мені до

душі. Працювала вчителем, завучем, директором в школі, коли переїхали сім'єю жити в Івано-Франківськ, влаштувалась в педагогічний інститут лаборантом. Тепер ось довгий час працюю методистом заочного відділення.

— Що ж бажаємо Вам прожити ті роки, які ще Вам належать щасливо. Нехай удача і надалі не покидає Вас.

рівна Нечай та Людмила Юліанівна Скробут, та вчитель історії Валерій Альбертович Стемковський, до речі, випускник нашого вузу.

Люблю вишивати, вишиваю для себе, для друзів і рідних. Мої роботи демонструвались на районних та обласних виставках. Хочу в майбутньому окрім фахового предмету навчати дівчаток ще і корисному і дуже необхідному для майбутніх дружин і матерів рукоділлю. Багато читаю. У мене дві подруги, з якими разом проживаємо в гуртожитку — це Вікторія Приходько і Лідія Бутрим. Разом готуємося до занять, гуляємо, відвідуємо кіно, театр. Маю і хорошого друга, він теж студент, на жаль, іншого вузу. З ним листуємося, інколи зустрічаємося, одним словом, кохаємо одне одного.

Так що у цьому житті мені не сумно, бо мене оточують цікаві і розумні люди.

Світлана Паньків та Леся Косар:

«ВЧИТИСЯ ТІЛЬКИ
НА "П'ЯТЬ"»

8-е березня — це свято душі... А які за удачею дівчата, що народились у цей день? Зодіакальний гороскоп "підказує", що характер у них таємничий, постійна загадка, дуже жваві, чи це так? — з таким запитанням звертаємось до подружок, які народились 8-го березня, Світланки (7-В клас) та Лесі (6-Г клас).

— Мабуть, що так, — відповіла Леся, адже, наприклад, моє улюблене заняття — прогулянка, ігри. Люблю і читати, але дуже рідко.

— Світланка — теж моторна, — в розмову вступила однокласниця дівчинки — Ігор

Голембівський (до речі, його день народження теж 8-го березня), — і з мене був шибеник непоганий.

— Що вам подобається в людях, зокрема, в дівчатах?

— Доброта, вміння зрозуміти...

— А що не подобається?

— Зрада і брехня.

— Які щасливі числа?

— 3 і 5, — відповіла Світланка.

— А у мене — тільки 5, — це думка Лесі. Що ж, нехай їм вчиться тільки на "п'ять". І нехай їх оточують тільки хороші люди.

*Записали Любов Мирна,
 Марійка Підгіряк.*

Жінки довкола нас

(Вони народилися 8-го березня)

Герої нашої розповіді — представниці кращої половини університету: Ольга Володимирівна Слоньовська, молодий викладач, поетеса (автор збірок «Гілочка глоду», «Сторожова тополя», «Гердани»); Ольга Іванівна Масляник, методист заочного відділення; Надія Євчин, студентка другого курсу філологічного факультету; Світлана Паньків та Леся Косар, учениці СШ № 23.

На порозі весна. Весна природи, весна молоді України, весна людських сердець. Одним словом — пора надій, здійснення задумів, планів на майбутнє.

У житті наших героїв в перші дні весни — свята подвійні, адже всі вони народилися 8-го березня. Ми вирішили зустрітися з ними і попросити розповісти про себе.

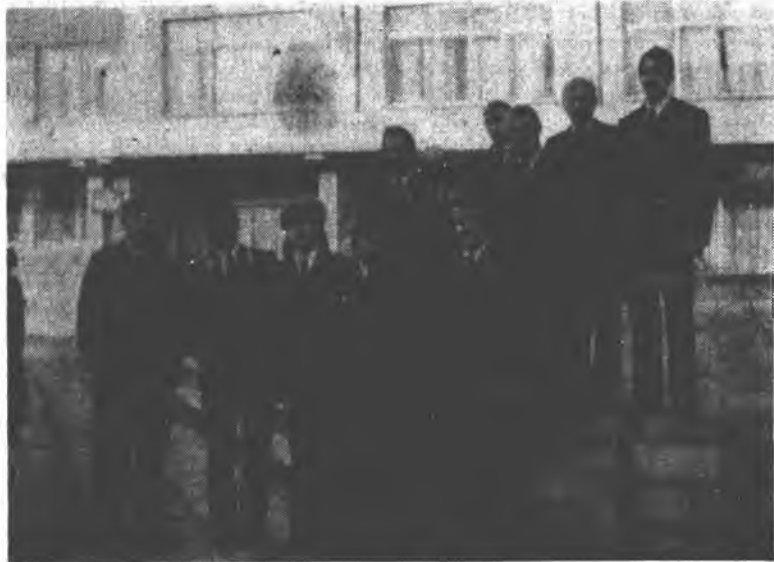

Надія Євчин:

«МРІЮ ПРО ДИПЛОМ»

Весна для мене — найкраща пора року, пора радості і сонця. В перші дні весни ніби все оживає: якимось весело і жваво починають співати пташки, гомонять веселі струмочки, пробуджені теплим промінням березневого сонця.

Мрію про закінчення університету, щоб якомога швидше зустрітися із своїми учнями, бо дуже люблю дітей. Цю любов мені передали мої вчителі-наставники: перші вчительки початкових класів Ганна Григо-

ЗУСТРІЧІ, КОНТАКТИ

Моряків полонили Карпати...

Нове знайомство — це завжди цікаво. Тим паче, якщо знайомство з приємним молодим чоловіком. А якщо таких чоловіків майже двадцять? Якби-то не було, я йшла на зустріч до моряків з очікуванням чогось незвичайного.

Мої сподівання здійснились: офіцери Військово-Морських Сил України виявились веселими, товариськими, у той же час показали себе, як люди, що цілком серйозно ставляться до своєї праці, служби. Суворим серцям "морських вовків" властиві почуття, як кохання, вдячність, повага до народних традицій.

Найяскравіші враження у них залишились після подорожі у Верховину. Славна гостинність гуцулів заслонила всі балачки про націоналістичні настрої у Західній Україні.

— Такі хороші люди, — розповідає мені ватажок чорноморців Дмитро Юрійович Зубров, — тільки добра, щира, відкрита людина може так радо зустрічати незнайомих.

— У Верховині для нас було все: екскурсії, зустрічі, святкові та урочисті вечори, — ділиться зі мною своїми враженнями Леонід Хяданов, — в душі назавжди залишиться вдячність до цих незвичайних людей, які не пошкодували часу, своєї майстерності.

— Служба Божа у церкві мені запам'ятається надовго, — вступив у розмову Валентин Смирнов, — а ще — природа. Таку красу, як Карпати взимку, я більш ніде і не побачу. Щоправда, кажуть, влітку Карпати ще красивіші. Що ж, може, і приїду в червні — полюбуватися на чарівність гір.

— В Івано-Франківськ ми приїхали, щоб вдосконалити свої знання з української мови, бо смішно: жити в Україні, служити Україні — і не знати державної мови...

Розмову продовжує професор Василь Хрущ, декан факультету підготовки і підвищення

кваліфікації педагогічних кадрів:

— На прохання Івано-Франківського обласного проводу Руху в нашому університеті навчалися 20 офіцерів Чорноморського флоту України. Вони вивчали українську мову і літературу, історію України, психологію і українське образотворче і прикладне мистецтво.

Факультет підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів університету, якому було поручено організацію занять офіцерів, запросив досвідчених викладачів університету до роботи з чорноморцями, підготував змістовну позанавчальну програму.

Української мови навчала моряків викладач кафедри української мови, нині аспірантка Київського педінституту Лариса Гавриляк. Глибокозмістовними були виступи перед моряками інших викладачів цієї ж кафедри — доцентів Миколи Лесюка і Зоряни Каспришин. Українську літературу читали зав.кафедрою доцент Олег Пилип'юк, Ольга Слоньовська, професор Любов Кіліченко, доцент Володимир Полек, Степан Процюк.

З актуальними проблемами історії України виступили перед офіцерами флоту професор Олександр Карпенко, доцент Степан Сворах, викладачі Василь Марчук, Петро Гаврилів.

Глибше пізнати людську душу допомогли вихованцям моряків доценти Микола Белей, Любов Генік, викладачі кафедр психології та педагогіки.

Великі можливості естетичного впливу мистецтва на особистість продемонстрували декан художньо-графічного факультету доцент Іван Фічора і завідуючий кафедрою образотворчого мистецтва професор Михайло Фіголь, які в "Музеї декоративно-прикладного мистецтва Прикарпаття" провели змістове

заняття з українського образотворчого і прикладного мистецтва.

Офіцери відвідали університетські музеї, експериментальну школу-лабораторію № 23, зустрілись з науковцями: академіком АПН України, професором Мирославом Стельмаховичем, доктором фізико-математичних наук Іваном Климишиним, доктором філологічних наук, професором Володимиром Матвішиним.

Теплою і глибоко змістовною була зустріч чорноморців з ректором університету, членом-кореспондентом АПН України, професором Віталієм Кононенко, на якій офіцери дізнались про життя, проблеми і перспективи розвитку Прикарпатського університету, ставлення прикарпатців до Чорноморського флоту України та проблеми становлення української державності сьогодні.

Керівники групи офіцерів, капітан другого рангу Дмитро Зубров від імені слухачів висловив щире вдячність ректорату, всім викладачам університету за змістовні лекції, а працівникам ідальні за хороше обслуговування.

Він сказав, що такого прийому, таких висококваліфікованих занять вони не думали тут побачити. Особливу подяку висловили молодій генерації викладачів — Л.Гавриляк, Л.Генік, З.Каспришин, С.Процюк, В.Марчук, С.Свораку, О.Слоньовській, М.Белею.

"Нас зустрічали тут як національних героїв", — сказав Дмитро Зубров. Ми бажаємо офіцерам стати такими, коли до цього покличе Україна.

*Оксана Свистяк.
Наш кор.*

*Чорноморці в Івано-Франківську.
Фотокомпозиція Івана Фуштейа.*

— Дмитро Михайловичу, 5 квітня неоловимий час «відкриє» першу половину віку Вашого славного життя. Дозвольте привітати Вас із золотим полуднем... Ви живете цікавим життям, адже займаєтесь справою, яка до душі Вам. Розкажіть, будь ласка, нашим читачам про себе.

— Широ дякую за привітання. Я народився у 1943 році у селі Кінашеві Галицького району. В дитинстві був допитливим і впертим, як-то кажуть, з характером. Змалку прагнув пізнати світ, мене цікавило все, що відбувалось у природі, мабуть, вже тоді формувалась основа для майбутнього наукового злету. В школі відзначався серед учнів своєю кмітливостю, потягом до природничих дисциплін. У 1964 році закінчив з відзнакою Івано-Франківський педагогічний інститут за спеціальністю «Фізика і загальнотехнічні дисципліни».

— Мабуть, саме навчаючись у вузі, Ви зробили свої перші кроки у науці...

— Так, це було під впливом і керівництвом професора П.П.Киричка і доцента І.М.Кіпиченка.

— Тепер варто б було Вам згадати про те, який шлях привів Вас до роботи у нашому вузі.

— По закінченні ІФДП навчався у аспірантурі Львівського університету зі спеціальності «Фізика твердого тіла» під керівництвом професорів Я.Й.Дутчака та О.Г.Миколайчука. У 1968 році захистив кандидатську дисертацію і почав працювати в Івано-Франківському педагогічному інституті. З 1979 року я завідувач кафедри, в 1984 році захистив докторську дисертацію, а через рік став професором.

— Ви є визнаним вченим з міжнародним іменем створеного Вами нового наукового напрямку — фізико-хімічні основи плівкового матеріалознавства сполук на основі халькогенідів свинцю і олова, перспективних для активних елементів опто- і мікроелектроніки, інфрачервоної техніки...

— У створених під моїм керівництвом науково-дослідних лабораторіях — «Технологія тонких плівок», «Електроніграфія», «Гальванометричні і фотоелектричні явища», «Радіометричні методи», «Мессбауерівська спектроскопія», які оснащені сучасним обладнанням і володіють новими методиками досліджень, — успішно працює наукова школа із працівників, аспірантів і студентів, що широко відома своїми

працями наукової громадськості нашої держави і за рубежом.

— Ви автор близько 400 наукових статей, авторських свідоцтв на винаходи. Ваша монографія «Фізика і технологія напівпровідникових плівок» має міжнародне визнання. Крім цього Ви автор навчальних посібників з напівпровідникового матеріалознавства, які широко використовуються при читанні спецкурсів студентам старших

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

Золотий полудень

курсів і аспірантам природничих і технічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Поглибленому вивченню фізики на університетському рівні сприяють Ваші посібники «Курс фізики. Квантова фізика атомів і молекул» та «Курс фізики. Квантова фізика конденсованих середовищ». А над чим працюєте нині?

— Я продовжую писати навчальні підручники і монографії, в яких широко висвітлюватимуться проблеми фізики. Мені здається, моє творче кредо можна записати в кількох словах: виховання наукової школи і учнів, навчаю молодих колег бути вимогливими. Щотижня проводимо на кафедрі наукові семінари викладачів, аспірантів, студентів і працівників з

фізичного матеріалознавства, де формуються молоді науковці. Серед студентів, чий знання в майбутньому послужитимуть розвитку фізики — І.Ліщицької, П.Литвин (V-ий курс); І.Тесленко, Р.Баран, С.Волинський (IV-ий курс); В.Кущій, Р.Латія (III-ий курс); Р.Запущляк (II-ий курс); А.Терлецький (зараз навчається в аспірантурі інституту прикладної фізики АН Молдови), В.Холєвчук (навчається в аспірантурі інституту напівпровідників АН України).

Дмитро Михайлович — не тільки визнаний вчений (він очолює Івано-Франківське крайове відділення Українського фізичного товариства, є членом Американського фізичного товариства), але й висококваліфікований фізик-педагог, який зробив вагомий внесок у підготовку учителів фізики для середніх навчальних закладів і спеціалістів вищої кваліфікації для народного господарства України. Під його керівництвом підготовлено і захищено 15 кандидатських дисертацій.

— Що Ви скажете про роботу свого старшого колеги, — це питання адресую декану фізико-математичного факультету, доценту В.М.Кланіці.

— Він — новатор-методист. Він вперше в умовах Прикарпатського університету ввів у практику навчального процесу модульне навчання і рейтингову систему контролю знань. Зараз Дмитро Михайлович з натхненням і великою віддачею здійснює керівництво аспірантами за спеціальністю «Фізика твердого тіла».

— Які Ваші плани на майбутнє? — я знову звертаюсь до ювіляра.

— Один з великих проектів — відкриття нового фізико-технологічного факультету, крім цього, створення бази для науково-дослідного інституту — про це вже була розмова з міністром освіти, який схвально поставився до цього питання.

— Дякую за цікаву і змістовну розмову. Дозвольте від наших читачів привітати Вас із 50-річчям. Нехай Вам завжди щастить...

— Дякую. В свою чергу хочу побажати читачам «Alma mater», серед яких є немало студентів, наполегливості, витримки і розсудливості.

Оксана Свистяк.

На знімку: професор Д.М.Фреїк.
Фото Ореста Лущього.

ВІДГУКИ ПРО НАУКОВУ І ПЕДАГОГІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОФЕСОРА Д.М.ФРЕЙКА ТА ЙОГО ШКОЛИ

А.Н.Александров, доктор фізико-математичних наук, професор, лауреат Державної премії, заслужений діяч науки і техніки Росії:

«Понад 20 років я знайомий з роботами професора і очолюваної ним лабораторії. Вже в перших працях цієї лабораторії показано вміння розв'язувати актуальні проблеми, оптоелектроніки на необхідному рівні надійності. Професор Д.М.Фреїк провів велику роботу по згуртуванню широкого кола спеціалістів з фізики та технології напівпровідникових плівок. Безумовно на цей час він один з найініціативніших і досвідчених вчених в галузі фізики і технології напівпровідникових плівок».

Доліс Балтрунас, старший науковий співробітник Інституту фізики Литви: «Наше знайомство відбулось у 1977 році. Вже з першого дня нас завжди дивувала енергія професора, з якою він береться за будь-

яку справу — від обговорення одержаних результатів до організації великих, всім відомих Всесоюзних (що переросли в міжнародні) конференції з фізики тонких плівок. Користуючись нагодою, щиро вітаємо професора Д.М.Фреїка з 50-річчям і 25-літньою трудовою діяльністю».

В.Н.Вігдеревич, доктор технічних наук, професор, завідувачий відділом екології, нової технології і інформатики (Росія): «Дмитро Михайлович — трудівник і мрійник, фізик і технолог, невідомий служитель найновіших ідей сучасної науки і техніки. Щирий, він завжди оточений людьми, серед яких багато молоді. Унікальність його як людини — це удачливість в розв'язках задач на межі фізики і хімії, теорії і практики. Секрети Д.М.Фреїк передає колегам та молодшим спеціалістам».

(Закінчення на стор. 8)

НАУКОВА ШКОЛА З ПЛІВКОВОГО МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА ПРОФЕСОРА Д.М.ФРЕЙКА

Роботи з фізики і технології тонких напівпровідникових плівок у Прикарпатському університеті започатковані у 1968 році і пов'язані з іменем доктора хімічних наук, професора Д.М.Фрейка. Тоді ще молодий вчений, після закінчення аспірантури разом із студентами фізико-математичного факультету взявся розробляти новий і перспективний напрям у науці. Почав, як кажуть, з нуля. Не було ні приміщення, ні спеціальної наукової апаратури. Були ідеї й ентузіазм, які згуртували молодих людей. Серед них були ще тоді студенти: В.М.Кланька, О.М.Возняк, І.Й.Перкатиюк, П.І.Ключевський, лаборант І.І.Бродин, завідувач лабораторіями Л.М.Кустовський, доцент Г.М.Гайдучок, лаборант В.В.Войтків, Б.А.Нич, М.І.Белей, викладач М.О.Галуцук. Це вони разом із своїм молодим шефом довізна засиджувалися у лабораторіях, конструювали перші саморобні вакуумні установки, освоювали нові методики досліджень. Школа росла і мужніла, зростав їх професійний і науковий рівень. Всі, хто хоч трохи спробував наукового смаку у кулні Фрейка, неодмінно вибрали його на все життя. Це насамперед кандидати фізико-математичних наук Я.В.Солоничний, Б.Ф.Костик, В.М.Шперун, С.П.Опеськів, В.М.Чобанюк, Л.Й.Межиловська, В.Л.Августимов, А.І.Остапчук, А.К.Школьнік, Я.В.Огородник, викладачі - В.В.Прокопів, М.Ф.Павлюк, аспіранти М.А.Лоп'янка, Я.П.Салій, В.М.Купчак, Я.І.Гнилиця, А.М.Добровольська, інженери Р.З.Ткачук, С.Д.Кирста, М.В.Гатич.

Основні наукові результати, одержані під керівництвом проф. Фрейка Д.М. і з його особистою участю, широко відомі міжнародній науковій громадськості.

Створено фізико-хімічні основи вирощування епітаксialних плівок халькогенідів свинцю і олова з парової фази. Запропонований новий метод одержання плівок шляхом поєднання в одному технологічному циклі синтезу матеріалу з механічної суміші вихідних компонентів, паренсення пари і наступної її конденсації на підкладці при регульованому парціальному тиску пари халькогена (металу, легуючої домішки). Методами математичного планування багатфакторного експерименту оптимізована технологія і визначені умови вирощування структурно досконалих епітаксialних плівок з високими електричними параметрами (В.І.Белей, Б.А.Нич, М.А.Лоп'янка, В.М.Шперун).

Запропоновані, вивчені і побудовані технологічні діаграми: залежності концентрації (рухливості) носіїв заряду, ступеня структурної досконалості плівок халькогенідів свинцю і олова, температур

випарника, підкладок, стінок камери, а також парціального тиску халькогена у методі гарячої стінки. Доказана можливість термодинамічного підходу у поясненні технологічних діаграм. На основі квазіхімічних реакцій опису процесів випаровування і конденсації пари одержані узагальнені рівняння

Під час перебування в Прикарпатському університеті міністр освіти України П.М.Таланчук анайомиться з роботою однієї з лабораторій факультету. Праворуч — Д.М.Фрейк.

Фото Івана Фуштя.

зв'язку між константами рівноваги реакцій утворення атомних дефектів, технологічними факторами і концентрацією носіїв заряду (Галуцук М.О., Павлюк М.Ф., Прокопів В.В.).

Проведено комплексне вивчення хімічного і

фазового складу, структури і електричних властивостей, явищ переносу для епітаксialних плівок ізовалентних твердих розчинів на основі халькогенідів свинцю і олова із заміщенням атомів у катіонній, аніонній підгратках, а також одночасно в обох частинах гратки. Встановлено зникнення симетрії локального оточення ядер олова нижче кубічної у твердих розчинах на основі телуриду (селеніду) олова, розупорядкування кристалічної структури при взаємному заміщенні атомів у підгратках твердих розчинів. Досліджена зона структурного матеріалу, виявлені механізми розсіювання носіїв заряду (Бродан І.І., Войтків В.В., Костик Б.Ф., Перкатиюк І.Й., Солоничний Я.В.).

Вперше вивчено вплив альфа-випромінювання на параметри реальної структури і електричні властивості плівок селеніду свинцю, телуриду свинцю і олова. Визначений профіль радіаційних дефектів у плівках. Показано, що у випадку використання ізотропного радіаційного джерела має місце розмиття гаусівського розподілу на початкових і кінцевих ділянках вільного пробігу частинок. Збільшення потоку альфа-частинок обумовлює рист концентрації основних носіїв в електронному матеріалі, зменшення концентрації носіїв, конверсію типу провідності у початково дірковому нагівлорвіднику. Запропонована модель радіаційних дефектів пов'язана з утворенням пар Френкеля як у катіонній, так і аніонній підгратках. (Межиловська Л.Й., Огородник Я.В., Салій Я.П., Школьнік А.К.).

Виготовлені і досліджені властивості діодів Шотткі на основі плівок халькогенідів свинцю, які володіють високою фоточутливістю в інфрачервоній області спектру. На основі дослідження їх вольт-фарадних і вольт-амперних характеристик виявлено наявність вродженої інверсійної зони в приповерхневому шарі плівки, встановлено механізм проходження струму через діоди Шотткі (Остапчук А.І., Ткачук Р.З., Чобанюк В.Н.).

Результати комплексного теоретичного і експериментального досліджень з питань плівкового матеріалознавства впроваджені при створенні стабільних термоелектричних перетворювачів надвисоких частот, інфрачервоних фотоприймачів. Радіаційна технологія матеріалів і структур мікроелектроніки використовується при оптимізації технологічних процесів, а також реставрації елементів інтегральних мікросхем.

Учні школи плівкового матеріалознавства професора Дмитра Фрейка повні творчих сил і натхнення. Продовжується цікава дослідницька робота. Попереду нові експерименти, пошуки, знахідки.

(Закінчення. Початок на стор. 7)

Лабораторія "Фізика і технологія тонких плівок" — фактор творення вченого і його соціальна репліка".

Ю.Г.Гуревич, доктор фізико-математичних наук, професор інституту радіофізики і електроніки Академії Наук України: "Лабораторія фізики технології тонких плівок Прикарпатського університету за час свого існування перетворилась в першокласний центр міжнародного рівня як по якості досліджень, що проводяться в її стінах, так і по науковій школі, що виникла і виокорана турботами Д.М.Фрейка. В рік ювілею лабораторії і її наукового керівника сердечно вітаю Дмитра Михайловича і всіх його працівників і бажаю їм нових творчих успіхів на благо науки та України".

А.С.Палажчик, доктор фізико-математичних наук, професор, лауреат Державної премії, заслужений діяч науки і техніки України,

почесний радник Американського Біографічного інституту: "Вельмишановний Дмитро Михайлович, вітаю Вас зі знаменними датами: 50-річчям від дня народження, 25-річчям ювілею керованої Вами науково-дослідної лабораторії "Фізика і технологія тонких плівок"!".

Е.І.Точицький, доктор технічних наук, професор, директор інженерного центру фізики і технології плівок і покриттів "Плазмотеч" АН Білорусі: "До свого 25-річного рубіжу лабораторія "Фізика і технології тонких плівок" Прикарпатського університету імені В.Стефаніка підійшла, коли вже стала одним із провідних центрів в США з комплексного вивчення процесів синтезу тонкоплівкових структур напівпровідникових сполук складного елементного складу. Такі дослідження може виконати лише колектив, що володіє високою науковою культурою і тонко опрацьованою технологією".

Христос воскрес — радіє дитвора

ДУТРИСТЕР

№ 3 (7)
березень '93

МОВОЮ СИМВОЛІВ

У СВІТІ ПИСАНКИ

У вересні минулого року учні нашого 5-3 класу разом з учителькою української мови Параскою Онуфріївною Кубаєвич ознайомились і прочитали новий цікавий журнал "Писанка". Педагог розповіла нам, що була учасницею I Міжнародного з'їзду писанкарів у Києві. А ще прочитала нам багато древніх знаків письма нашої мови на кольорових орнаментах українських писанок. Ми співали веснянки, слова яких теж розповідають про кольорові малюнки на писанках.

Ми попросили вчительку, щоб навчила нас ще й писати писанки на гуртку писанкарів у нашій школі.

Учителька купила нам книжечки, альбоми з давніми малюнками писанок України, писачки, різнокольорові фарби.

Спочатку ми вивчали, що означають на них символічні знаки, малювали їх на папері кольоровими олівцями. Бо на писанках треба вміти писати писачком рівні й симетричні лінії рослинних і геометричних орнаментів.

Восени ми ходили з учителькою в краєзнавчий музей на виставку писанок молодій художниці з Канади Оксани Ярош, яка почала виготовляти писанки ще з п'яти років.

Вона розповідала нам про малюнки безконечника, хреста, ружі, павучків, вітрячків, крапочок, що зображають на писанках небесні світила...

Дуже цікаво ми проводили навчальне засідання гуртка по обласному радію у передачі "Золотий тік". Досліджували, що означає світло променів сонця на кожній писанці, чому писанку називають святою, чому її світять на Великдень у церкві тоді, коли воскрес Ісус Христос. А ще учасники нашого гуртка брали участь у дитячій радіопередачі "Щоденник" у Києві. Ми розповідали про те, що наші батьки і родичі також допомагають нам збирати зразки вишиванок і писанок з різними орнаментами. Дуже хочемо створити виставку давнього мистецтва нашого краю.

У нашому гуртку є діти, що записують від старших людей усну народну творчість. Це Шпакович Ліля, Лудчак Дмитро, Стефанишин Мар'яна, Безрукий Тарас, Бабецький Андрій, Донець Кирило, Гринь Юлія, Аронєць Оля, Карман Мар'яна, Свистун Леся, Пришляк Ігор.

Галина Савчин, Оля Кидик.

Учасники гуртка писанкарів СШ №19.

Фото Василя Мельника.

ЕКСПЕРСІЯ В ПРИРОДУ

Дивосвіт Метяжки Качур

Знай наших!

Одного разу я вийшла у двір, а було це в серпні. Побачила павука, що біля берізки плів павутиння. Потім слухала спів пташок, аж ось іде моя любима кицька Міреля. Вона, очевидно, не побачила павутиння і побрела під машину. Павук подумав, що кицька його здобич і приготувався до атаки. Моя Міреля раптом помітила його і вдарила лапкою. Павук впав на землю. Подивилася кицька на нього, подивилася і гордо попрямувала під машину.

Істина цієї пригоди така: знай павуче, як обрехати кицьок!

Повчальний приклад

Якось я пішла з татком на річку, купалися ми і вийшли на берег. Один хлопчик приніс із собою собаку, кицьку і вудочку. Хлопчик готувався до рибалки. Раптом між котом і собакою почалася бійка. Хлопчик хотів їх розборонити, але кицька його подряпала. Тоді він піймав її і кинув у річку. Собака, що був ворогом кицьки, кинувся їй на допомогу. Він піймав її за хвіст і витягнув на берег. Кицька із вдячністю полизала собаку.

Діти, якщо ви і сваритеся між собою, то завжди миріться так, як помирилися кицька з собакою в пригоді, яку я спостерігала.

Тетянка Качур.

Учениця 2-го класу Івано-Франківської СШ №4.

«Бог дав мені хист до поезії...»

Наша зустріч була випадковою. Одного разу я потрапила на засідання літературного гуртка. Тендітне дівчатко яскраво декламувало вірш. Я мимоволі почала міркувати, кому з наших поетів може належати ця поезія. Все в ній було до ладу: вдале римунвання, свіжа тема, цікавий образний світ. Мені й на думку не спало, що автором є ота маленька школярка.

- Ось ми з Женюю Логутовою сидимо в затишній кімнаті і розмовляємо.
- Женю, розкажи, будь-ласка, про себе.
- Мені 12 років. Раніше я жила у Києві, а два роки тому наша сім'я переїхала до Івано-Франківська. Зараз я у 7-му класі, вчуся на четверки, п'ятірки, дуже люблю українську мову та літературу, історію.
- Але, звичайно, твої інтереси не обмежуються школою.
- Так, я навчаюся в музичній школі, вмю грати на фортепіано та бандурі, люблю співати.
- А ще — театр "Забута спадщина"?
- Цей театр був створений три роки тому. Тут збираються діти віком від 7 до 17 років. Під керівництвом Ярослави Василівни Бак здійснюємо постановки творів, які раніше були забороненими. Я займаюся тут другий рік, за цей час багато чому навчилася, здобула нових друзів.
- Женю, мені сподобалися твої поезії. Розкажи, коли ти написала перший віршик.
- Це було в п'ять років. Пам'ятаю, він був про ведмедика, який загубив шубу, коли втік від мисливців.
- Хто є твоїми першими слухачами?
- Мама і тато. Я завжди спершу читаю вірші батькам, а тоді вже вчительці, друзям.
- Женю, розкажи, як ти твориш поезії.
- Навіть не знаю. Просто відчувало, що дуже хочу щось сказа-

- ти, тоді довго думаю над кожним словом, багато виправляю.
- У тебе багато віршів духовної тематики, всі вони дуже щирі, проникливі.
- Справді, я часто пишу на цю тему. Моя мама і бабуся ще у дитинстві багато розповідали мені про Бога. Згодом я почала ходити до церкви, відвідувати недільну школу, навіть співала у церковному хорі. Вагали, у мене таке відчуття, що Бог дав мені хист до поезії і хоче, щоб я його розвивала.
- Серед твоїх віршів є такі, які торкаються історії України. З якого джерела ти черпаєш інформацію про це?
- Багато що мені розповідають батьки, я сама читаю різні книги, та й у школі вивчаю історію України.
- Ти багато пишеш про природу, особливо любиш, мабуть, осінь.
- Це справді так. Осінь така барвиста, яскрава, але й сумна. А взагалі природа довкола нас така гарна, що просто не можу не писати про неї.

Я подякувала Жені за інтерв'ю і побажала їй творчого натхнення. Хочу вірити, що її, даний Богом, талант з часом розвинеться і вдосконалиться, в поезіях викристалізується ясна й глибока думка, яка прийде на зміну дитячій наївності та безпосередності, а художня форма стане довершеною і вшуканою.

Сподіваюся, що наші читачі прихильно зустрінуть проби пера 12-літньої дівчинки.

Лесь Турелія.
Студентка

Прикарпатського університету.

Благовіщення

Ангел приніс щасливу новину
Діви Пречистій Марії,
Що народить Вона Божого Сина,
Він прожене темні сили.
Чула Марія веселу новину,
Що прилетіла, неначе весна,
Снилося їй: колище Сина
Тико в колищі Вона.
«Радості й щастя бажав, Маріє, —
Все шепотіла ніч за вікном. —
А наречеш Ти, Пречистая Діво,
Сина Ісусом Христом.
Зцілить Ісус людей багато,
Буде їх вчити він,
Буде за наші гріхи розп'ятий
Божий правдивий Син».

Сумна красуня

О чарівнице, осінь прекрасна,
Пані мила і сумна,
Чого тобі треба під сонцем ясним,
Чого ти, красуне, прийшла?
Ти зчарувала дерева і квіти,
Сонце сжалось за плещ сірій твій.
Сум і краса — твої любі діти —
Живуть на Україні мой.

Українські таланти

За вікном і вітер, і хмарини,
Полить дощ сади й ліси.
Я читаю твори Лесі з України —
Ці перлини вічної краси.
Хай на вулиці і холодно, і сумно,
Хай суворо і тяжка зима —
Обігріють серце і розумні
Золоті Шевченкові слова.
Якщо віршів тих сумних не знати
І якщо не плакати над ними,
Як тоді нам жити й помрати
Наодніці з думками своїми?

Карпати

Я бачу струмок коло хати,
Я чую пісні солов'я.
Безмежні, величні Карпати,
Ви радість і гордість моя!
Коли заглядає світанок
У місто моє і мій дім,
Коли загоряється ранок,
Ви в серці живете моїм.
Струмок не забути ласкавий,
Будет лісових квіточок,
І килим небесний яскравий
Із тих золотих зірочок.
Пташині пісні мелодій,
А квіти які запашні!
Верхівки дерев золоті.
Так хорошо й люблю мені
Я бачу струмок коло хати,
Я чую пісні солов'я.
Величні, чудові Карпати,
Ви вітча велика моя!

ДИТЯЧИЙ ГОРОСКОП

Овен

21.03 — 20.04

Енергійна, життєрадісна, смілива дитина тягнеться до всього нового, активно вивчає доволі швидко світ, вірить не на слово, а власному досвіду. Трохи вперта, свавільна, не любить, коли її обманюють. У дівчаток часто проявляються хлоп'ячі звички. В Овна багато уваги. Він вразливий, залюбки слухає різні цікаві історії, особливо казки, проте жорстокі сюжети протиказані. Під час жававих ігор швидко збуджується і потім важко заспокоюється. За все береться з великим запалом, однак його ентузіазм, як сопома: яскраво спалахує й швидко гасне. Активний і непосидючий, імпульсивний — спершу діє, а тоді вже думає, проте мислить досить логічно.

Овнові не вистачає наполегливості й цілеспрямованості. Якщо перед ним постають серйозні перешкоди, кидає своє заняття й переходить до іншого, не менш цікавого, тому йому слід ненав'язливо допомогти подолати труднощі й довести справу до кінця. Стежте за харчуванням дитини, щоб попередити захворювання шлунка.

м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, 2-й поверх,
каб. 209, «Alma Mater», тел.: 96-413, 96-441.
Відповідальна за випуск МАРІЯ КРІЛЬ.
Художнє оформлення Тетяни Михайлівської,
фотографії Івана Фуштей та учня 7-го класу СШ № 21,
члена фотостудії «Світлинки» Павліка Валька.

Юна художниця.
Фото Оксани Фуштей (6 кл.),
фотостудія «Світлінка».

Це було у січні позаминулого року, коли жителі нашого міста і області вітали групу працівників Червоного Хреста з Баварії (ФРН), які вперше надали гуманітарну допомогу нашим країнам. Зустріч та святковий концерт, який було проведено німецькою мовою, надовго залишився у пам'яті наших друзів, про що, до речі, свідчила їхня преса. Після цього, власне, розпочалася міцна дружба між головою групи Червоного Хреста із міста Новий-Ульм Зігфрідом Гетманншпергером і подружжям Марією Марквіною і Василем Михайловичем Турчинами, які працюють викладачами кафедри німецької мови нашого університету. Бо, як висловилися представники служби милосердя, саме завдяки їхнім зусиллям прикарпатцям було надано гуманітарну допомогу на суму близько 1,2 мільйона німецьких марок.

Тому недивно, що телеграма про надходження миротворчого автопоїзда прибула до них. Подружжя Турчин користується високим довір'ям у Баварському Червоному Хресті. Цей авторитет було підтверджено головою групи відповідального за допомогу паном Зігфрідом Гетманншпергером і його помічниками Отто, Еллен, Францом, Гансом, Гердтом, Берндтом й іншими на скромній прощальній вечері при службі "Карітас" (УГКЦ) у отця-декана Миколи Сімкайла, який теж завдячує цій родині у плідній творчій праці.

Німецькі друзі привезли багато дефіцитних і вкрай необхідних

ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА

ВІД ШИРОГО СЕРЦЯ

медикаментів на суму майже два мільйони німецьких марок. Знаючи скрутне становище з ліками в університетському профілакторію, Турчини зробили все можливе, щоб поліпшити його устаткування. Члени цієї благородної організації передали для малозабезпечених студентів факультету іноземних мов одяг, а кафедрі німецької мови подарували літературу і друкарську машинку. Все це було вручено на конференції, що відбулась на цій кафедрі, де були присутні студенти та викладачі. Перед гостями виступив завідувач кафедри німецької мови доцент Ярослав Билиця. Він дохідливо розповів про студентів та викладачів, їхні стосунки, відпочинок. Відтак зав'язалася щира розмова. Завершилася конференція імпровізованим концертом. Активними учасниками цієї зустрічі були студенти Б.Пивоварчук (IV-НА), Н.Ткачук (IV-НУ), Г.Канцір (IV-РН), О.Мартинюк (II-УН), Ю.Форковець (I-НА).

Із представників групи Червоного Хреста з міста Новий-Ульм у ній взяли участь активісти цієї організації з міста Дахау, які прибули з метою вивчення розподілу гуманітарної допомоги, що надходить з ФРН.

Наприкінці пан Нільс Йоргенсен висловив викладачам подяку за те, що Івано-Франківські студенти, які відпочивали влітку в Міжнародному молодіжному таборі міста Дахау, показали глибокі знання та ерудицію з німецької мови. Він зазначив, що його організація зробить все можливе для продовження в майбутньому таких стосунків між студентами й викладачами, бо це сприятиме вдосконаленню мови друзів, вивченню історії і культури, збагаченню знань про Німеччину.

Наш кореспондент зустрівся з головним лікарем санаторію-профілакторію "Здоров'я" Петром Онуфрійовичем Ласійчуком і попросив висловитись про добру справу, яку зробили німецькі друзі:

— Баварці надали нам відчутну допомогу. Одержали ліки, які безкоштовно роздали працівникам університету згідно рецептів. Все це фіксувалося у роздаточній відомості. Щиро дякуємо німецьким добродіям і особисто викладачам нашого вузу Марії Марквіні Турчин за сприяння в гуманітарній акції. Надіємось, що цей жест доброї волі буде посправжньому оцінений нашими земляками.

Любомир Кіш.
Наш кор.

КОЛОНКА ЮРИСТА

РОЗДІЛ ВЕДЕ ЗАСЛУЖЕНИЙ ЮРИСТ УКРАЇНИ СЕРГІЙ МОРОЗ

Чула, що є закон про нові пільги сім'ям, які мають дітей? — запитує Ганна Пащенко, студентка.

Так, 21 листопада 1992 року був прийнятий Закон України про державну допомогу сім'ям з дітьми. Цей закон вступив у дію з 1 січня нинішнього року. Згідно цього закону передбачено одинадцять видів допомоги:

1. Допомога по вагітності та пологах;
2. Одноразова допомога при народженні дитини;
3. Допомога по догляду за дитиною;
4. Грошова виплата матерям (батькам), які доглядають трьох і більше дітей віком до 16 років;
5. Допомога по догляду за дитиною-інвалідом;
6. Допомога по тимчасовій непрацездатності у зв'язку з доглядом за хворою дитиною;
7. Допомога одиноким матерям;
8. Допомога на дітей військовослужбовців строкової служби, і інші.

Допомога по вагітності та пологах надається працюючим жінкам розміром 100 процентів зарплатку на підставі лікарняного листа.

Одноразова допомога при народженні дитини надається матері у чотирикратному розмірі мінімальної зарплатної плати. Підставою для отримання одноразової допомоги є довідка, яка видається лікарняним закладом.

Однак коли жінка протягом шести місяців з дня народження дитини не зверталася за одноразовою допомогою, то вона втрачає право на її отримання.

Згідно ст.17 цього закону матерям, які стали на облік в медичному закладі в ранні строки вагітності (до 12 тижнів), регулярно відвідували і виконували рекомендації лікарів, при народженні дитини, крім того, призначається і надається допомога у 2-кратному розмірі мінімальної зарплатної плати.

Право на доплату по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку мають працюючі жінки, і такі, що навчаються з відривом від виробництва, жінки, звільнені з роботи у зв'язку з ліквідацією підприємства, установи, організації, і жінки, зареєстровані у державній службі зайнятості як безробітні.

Підставою для призначення допомоги по догляду за дитиною до трирічного віку є надана матерям і оформлена наказом частково оплачувана відпустка по догляду за дитиною. Допомога видається з дня оформлення такої відпустки.

Жінкам, які продовжують навчатися з відривом від виробництва в період перебування у частково оплачуваній відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, допомога по догляду і стипендія призначаються у повному розмірі.

А тому для отримання одноразової стипендії і допомоги потрібно своєчасно оформити відпустку по догляду за дитиною.

Допомога вказаним особам згідно ст. 23 Закону України призначається в розмірі 100 процентів мінімальної зарплатної плати незалежно від стану роботи.

Зараз такої градації, що була раніше по стажу роботи, закон не передбачає.

Новим законодавством передбачена виплата допомоги на дітей віком до 16 років (учнів до 18 років). Така допомога призначається і виплачується батькам, які виховують трьох і більше дітей віком до 16 років, при умові, якщо середньомісячний сукупний дохід на кожного члена сім'ї за попередній рік не перевищує трикратного розміру мінімальної зарплатної плати.

Допомога на дітей одиноким матерям призначається і виплачується органами соціального забезпечення за місцем проживання.

У ст.46 нового Закону передбачений новий порядок виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності у зв'язку з доглядом за хворою дитиною.

Права на таку допомогу мають працюючі матері або один з працюючих членів сім'ї у зв'язку з доглядом за хворою дитиною віком до 14 років не більше, як на 14 календарних днів.

Розмір такої допомоги залежить від стажу роботи батьків. Так, працівникам, які мають трудовий стаж 8 років і більше, а також тим, які мають на утримання трьох і більше дітей до 16 років (учнів до 18 років), військовослужбовцям, крім військовослужбовців строкової служби, а також працівники із числа колишніх дітей-сиріт і дітей, які залишилися без опіки батьків, і які не досягли 21 року і мають трудовий стаж до п'яти років — 100 процентів зарплатку;

— при стажі працівника від 5 до 8 років — 80 процентів, а при стажі до 5 років — 60 процентів.

Підставою для такої виплати є лікарняний листок. Непрацюючим жінкам допомога по доглядом за дитиною призначається і виплачується в розмірі 50 процентів мінімальної зарплатної плати з дня народження дитини органами соціального забезпечення за місцем проживання.

Записала Віра Гелеван.

Винен Стефаник?

Екскурсовод з усіх сил намагався зацікавити слухачів. Та учні, хоч спершу слухали уважно, швидко втратили інтерес і розбрелися по залу, оглядаючи самостійно цікавіші експонати. Дві молоденькі студентки-практикантки, які привели дітей на екскурсію, даремно намагалися зібрати їх біля екскурсовода.

— Тільки не спирайтеся на вітринне скло і не торкайтеся експонатів, — переривав він свою розповідь вигуками. Не пройшло й десять хвилин як біля екскурсовода залишилось 3-4 слухача й обидві студентки. Всім хотілося швидше закінчити. Звичайна історія: діти після уроків змучені, голодні і їм не в голові розповіді екскурсовода. Через кільканадцять хвилин екскурсія наближалася до кінця. Біля екскурсовода поступово збиралися майже всі учні. Він зупинився перед великим портретом Стефанника.

— У 1971 році Україна святкувала 100-річчя від дня народження нашого великого земляка. Всі знають, хто такий Василь Стефаник?

— Усі! — одноголосно відповіли діти.

— У цей ювілейний рік нашому вузів було присвоєно ім'я письменника.

Через п'ять хвилин екскурсія була закінчена.

— Чи є запитання?

Запитань не було, усі гуртом пішли до виходу. До екскурсовода підійшла одна із студенток і запитала, вказуючи на портрет:

— Стефаник — це поет?

Екскурсовод від здивування аж захлинувся. Кілька секунд він не міг прийти до себе.

— Ви жартуєте?

— А що, він писав романи?

— Хіба ви ніколи не чули про Стефаника?

— Ніколи.

— Але ж ви студентка фіфаку, чи не так?

— Так.

— То як ви могли не чути про великого українського письменника-новеліста?

— А я вчуся на російській філології.

— Але ж це найбільший письменник родом з Прикарпаття, наша гордість, наша слава.

— А я не звідси родом, тому ваших письменників не знаю.

— ?

"Теракт", якого чекали.

Одного ранку відвідувачі і працівники центрального корпусу були приголомшені, а студенти раділи: "Давно пара. Тільки чому почали з каси?". Що трапилося? Біля університетської каси, мабуть, після вибуху, замість стіни

ливі курці — хоч протигаз вдягай! А напроти них стоїть-благас інженер з пожежної безпеки п.Микола Сабан, намагався донести до закуреного розуму студентів правду істину: папирти на сходовій клітці — за-бо-ро-не-но!

Я відправилась у своїх справах і подумала: "Чи не краще нашим старшим товаришам — наставникам, господарникам подбати про спеціально визначені місця для горе-курців. А мо' взагалі відмовитися від шкідливої для здоров'я звички і забронити юним друзям "дичити" в стінах альма матер?

Презентація рубрики

ІнформСвіст

Дорогий читачу! Ти отримав черговий номер газети "Alma mater" Запам'ятай його! Адже в цьому випуску народилась нова рубрика — авторське агентство "ІнформСвіст". Чому така назва? По-перше, за точністю і правдивістю інформації відповідає наш кореспондент — Оксана Сантяк /Свіст — тобто Сигналимо, ВИСміюємо, Турбуємось/. По-друге, мета рубрики — "свиснути" так, щоб почули в усіх куточках університету: за закритими дверима кабінетів, лекційних аудиторій, в господарських підрозділах вузу. Щоб ми перестали "дрімати", не бути пасивними споглядачами у нашому великому університетському домі. Бо, на жаль, у нашому колективі ще трапляються байдужі, лінкуваті, корисливі... Але, дорогенькі, це ж наш дім! Ми багато часу проводимо у ньому. І від нас залежить, яким йому бути. Чим кращі умови для праці, тим легше, приємніше нам буде вчитися і працювати...

Тому ми закликаємо до співпраці усіх добровільних "свиснуців", тих, хто бажає добра не тільки собі... Інформуйте нас про недоліки, негаразди (тимчасові!) і про добрі справи — цікаві новини (щоб вони не переводилися!). До наступної зустрічі!

пустинно з'яв величезний отвір... "Мабуть, терористи підірвали", — з такою неспокойною думкою я відправилась з'ясувати надзвичайну подію.

Від серця відлягло, коли після кількох хвилин розмови з головним бухгалтером п.Мираславою Глиняйюк мені пощастило прояснити ситуацію... Панове? Нічого страшного не сталося, просто адміністрація вузу таким чином зреагувала на критичний виступ нашої газети (стаття "Покаліть сивого професора", "Педагог Прикарпаття", 1992 р.).

Нікто нічого не висаджував у повітря, а якраз навпаки, укріпили, розширили бухгалтерське приміщення. Постарались будівельники-ремонтники. Тепер до наших послуг у вузі аж дві каси. Про нас турбуються! Аби лишень були гроші...

SOS: рятуйте, задихаємось!

"Скільки разів мені ще повторювати?" — я почула ці вигуки, піднімаючись сідцями на третій поверх навчального корпусу № 5 (філологічний факультет). Звичайно, моя цікавість змусила піднятися ще на один поверх — піднялась би і вище, але боялась... задихнутися. Так "постарілась" зад-

лись на "біків, цапів, слонів і, навіть, чортів"... А, може, все-таки не варто папплохити себе в очах нащадків?

Експеримент не вдався.

Після кількох дрібних крадіжок, що мали місце в університеті, кафедра психології та кафедра педагогіки дійшли думки провести експеримент, мета якого волілася в тому, щоб дослідити психологію крадів за допомогою педагогічних методів. Для такої операції вибрали найбільш придатний кабінет кафедри психології. Суть проста — "забути" зачинити на ніч двері. Сказано-зроблено, не врахували лиш те, що наступний день — субота. Тому кабінет був відчинений не однієї ночі, а два дні та три ночі. В понеділок зранку прибиральниця зауважила, що двері "погано" зачинені, але, як з'ясувалось, нічого не пропало. Експеримент не вдався, мабуть, згоді тех хороші психологі і зрозуміли, що якщо двері відчинені, то одне з двох: або — це пастка, або — немає чого поцупити цінного. Як їй мене, варто відремонтувати двері і не тільки на кафедрі психології.

КОНФЕРЕНЦІЇ

Піаністи-педагогі об'єдналися

У м.Харкові на мистецькому терені України відбулася визначна подія — Перша Конференція Української Асоціації піаністів — педагогів. З відновленням історичної пам'яті українського народу пов'язане повернення йому багатой культурної спадщини. Для професійних піаністів ця Конференція тим вагоміша, що надає можливість вперше за багато років зібратися, систематизувати і опрацювати всі набутки України в галузі фортепіанного мистецтва від його зародження і до сьогоднішнього. Народ має через власну культуру піднятися до сучасного світового чуття. Звідси і мета Асоціації — поглибити творчі контакти музикантів-піаністів нашої держави, знайомити з останніми досягненнями в галузі української фортепіанної педагогіки та виконавства, а також вступ України до ЄРТА (Європейської Асоціації піаністів-педагогів).

На Конференції були присутні 80 делегатів з усіх регіонів України. Робота була надзвичайно інтенсивною: за три дні ми прослухали 32 доповіді з питань історії українського фортепіанного мистецтва, виконавства та педагогіки; перед присутніми виступило 17 талановитих піаністів, лауреатів республіканських та міжнародних конкурсів з Харкова, Києва та гості з Москви.

Найбільш запам'яталися виступи майстеркласів професорів Київської консерваторії В.Сагайдачного та І.Рябова, які продемонстрували високий рівень виконавства та фортепіанної педагогіки. Дуже цікавим був виступ професора Ж.Хурсіної (Київ, консерваторія) — глибоке і всебічне дослідження про розвиток фортепіанного мистецтва у Київській консерваторії. Найновіші і дуже дієві досягнення в галузі фортепіанної методики та педагогіки

з наймолодшими виконавцями продемонстрував доцент ХІМ В.Макаров, а доцент ХІМ Г.Шельгог виклов блискучу програму розвитку імпровізації на фортепіано для музичних шкіл, музичних і вузів. Галичину представляла професор Вищого музичного інституту ім. М.Лисенка Н.Кашкадімова, виступ якої "До історії фортепіанного мистецтва Львова і Галичини" став сенсацією (багатство матеріалів, їх науковість). Нами були представлені в доповідях і концертному виконанні два західноукраїнські композитори: "В.Барвінський — композитор, піаніст, педагог" і "Н.Нижанківський і його «Твори для молоді», музика яких заповонила зал.

Про хід роботи Асоціації країн інформувало телебачення. Конференція обрала президента (ним стопо старший викладач ХІМ Н.Казимірова, концертуюча піаністка) та правління (з десяти осіб, які представляють різні регіони України) терміном на п'ять років. На адресу Конференції з нагоди вступу України до ЄРТА приходили поздоровлення з Голландії, Італії. Матеріали конференції будуть опубліковані.

У добру путь тобі, піаністе України!

Ірина Біркова.

Дарія Лесик.

Викладачі кафедри музикознавства Прикарпатського університету.

П'єдестал слави

Кафедра фізвиховання та спортивного клуб університету підбили підсумки виступів студентів-спортсменів в змаганнях різних рангів 1992 спортивного року і визначили 10 кращик.

1. **Сергій Осович**, майстер спорту з легкої атлетики (педагогічний факультет).

2. **Михайло Гутак**, майстер спорту з спортивного орієнтування (фізико-математичний факультет).

3. **Валерія Андрусишин**, майстер спорту з боротьби дзюдо (педагогічний факультет).

4. **Ольга Ориняк**, кандидат в майстри спорту з легкої атлетики (лаборант кафедри фізвиховання).

5. **Іван Середа**, майстер спорту з боксу (педагогічний факультет).

6. **Ярослав Стародуб**, майстер спорту з боксу (педагогічний факультет).

7. **Віктор Панчак**, кандидат в майстри спорту з настільного тенісу (факультет іноземних мов).

8. **Наталія Масляна**, 1 розряд з волейболу (педагогічний факультет).

9. **Андрій Пасічник**, 1 розряд з волейболу (фізико-математичний факультет).

10. **Світлана Коваль**, 1 розряд з легкої атлетики (педагогічний факультет).

Спорткур'єр

ЛЕГКА АТЛЕТИКА

У манежі технікуму фізичної культури відбулися змагання на Кубок області з легкої атлетики. Успішно виступили студенти університету. На дистанціях 60 і 200 метрів перемогу здобув студент 1-го курсу педагогічного факультету майстер спорту Сергій Осович. Друге місце [60м] зайняла Світлана Коваль, а Юрій Титов був першим на дистанції 60 м з бар'єрами. Ще одну перемогу святкував, але уже на дистанції 400 м, Володимир Гандзюк.

У загальнокомандному заліку спортсмени університету зайняли друге місце, випередивши команди міст і районів області (попереду — учні технікуму фізкультури).

ЛИЖНІ ГОНКИ

У Ворохті пройшли II спортивні ігри Галичини серед галузевих обкомів профспілок із зимових видів спорту. Команда університету представляла обком профспілки працівників освіти. Студенти під керівництвом тренера-викладача Романа Чечика продемонстрували високу технічну і тактичну підготовку і посіли перші місця з лижного кросу і лижних гонок.

У районі Пасічної, що на околиці Івано-Франківська, відбулися змагання з лижних гонок у залік 1-ї спартахіади новоствореного спортивного клубу "Гарт", куди входять вузькі міста, технікум фізкультури і профтехучилища. Команда університету виступила досить дружно і за підсумками вийшла на друге місце. На першому — технікум фізкультури, третє місце посіли студенти медичного інституту.

Попереду змагання з літніх видів спорту.

Петро Нестерук.
Наш кор.

1993

Гарт

Студентський спортивний вісник

ВОЛЕЙБОЛ

Заслужений успіх

Уже давно представники Івано-Франківщини не виступали на волейбольних змаганнях високого рівня. І тому був повною загадкою для тренерів, суддів і волейбольних спеціалістів вдалий виступ на чемпіонаті України серед КФК і СК жіночої волейбольної команди, кістяк якої склали спортсмени Прикарпатського університету.

Кожна гра, кожна партія відзначалася відчайдушною боротьбою наших земляків. І тому після 1-го туру змагань, який відбувся в м.Вінниці, крім очок і вдалих ігор приніс надію, що на волейбольній карті України, може з'явитись ще один самобутній колектив. 2-й тур пройде в м.Біла Церква, де наші спортсмени повинні докласти немало зусиль, щоб залишитись у верхній частині турнірної таблиці. А команди у нас "грізні". Це — Київський інститут фізичної культури, де група гравців ще виступала в 1-й лізі колишнього

СРСР, "Актив" Черкаси — 4 гравці, які виступають зараз в 1-й лізі України, СК м.Нікополя, команда м.Вінниці, де за команду виступає два майстри спорту. "Александрія — 2" м.Біла Церква — це дублюючий склад команди "Александрія — 1", яка виступає у вищій лізі, міцний горішок і — команда Кременчука. І тільки 8-ма команда з Київської області виступає поки що невдало.

Успіх команді Прикарпатського університету принесли студенти 1-го курсу педагогічного факультету Наталія Масляна, Наталія Мотель, Ольга Бойко, Тетяна Палиця, Марія Микитин, а також немалий вклад внесла і студентка 5-го курсу музичного факультету Наталія Воздицька:

Петро Погребенник.
Викладач кафедри фізвиховання.

СТУДЕНТСЬКІ, ЗИМОВІ

На лижній трасі — перші

Стартували I Зимові студентські ігри із Зимових видів спорту. В м.Сколе Львівської області відбулися змагання з лижних гонок і стрибків з трампліну.

Збірна команда Прикарпатського університету провела підготовку до цих змагань в селищі Ворохта у спортивно-оздоровчому таборі "Карпати". Протягом 10-ти днів студенти-лижники вдосконалювали фізичну, технічну і тактичну підготовку на снігових трасах до виступів в студентських іграх України.

Досить успішно виступили в змаганнях лижники університету, які зайняли 1-ше загальнокомандне місце в групі без факультетів фізвиховання. Вони випередили команди Харківського авіаінституту і Сумського політехнічного інституту, які відповідно посіли друге і третє місця. В особистому заліку на дистанціях 5 і 10 км Ольга Ориняк зайняла друге і третє місця, а Наталія Шерстій (фізико-математичний факультет) була третьою на 5 км дистанції, непоганих результатів добився Володимир Кузьмич (художньо-графічний факультет).

Команди університету з стрибків з трампліну посіла III місце. Змагання проводились в м.Тисовці Львівської області.

Високих результатів добився і кандидат в майстри спорту Богдан Негрич, студент педагогічного факультету. Готував команду до змагань викладач кафедри фізвиховання майстер спорту Роман Чечик.

Петро Нестерук.
Старший викладач кафедри фізвиховання.

На знімках: на дистанції; члени збірної команди лижників.

Фото Романа Чечика
та студента 5-го курсу художньо-графічного факультету **Володимира Кузьмича**

Новим експонатом поповнилася стефаникіана музею освіти Прикарпаття. Директор середньої школи № 23 м.Івано-Франківська Сусак П.Д. в архіві свого батька знайшов досі невідому фотографію, відкриття в 1928 році відновленого пам'ятника Т.Г.Шевченкові в м.Косові. На урочистостях з нагоди відкриття цього пам'ятника був присутній і Василь Стефаник. На фотографії, фотокопію якої Петро Дмитрович люб'язно передав музеєві освіти, ми бачимо письменника серед інших учасників святкового мітингу.

Цікава історія цього пам'ятника. Це один з перших пам'ятників Великому Кобзареві на Прикарпатті. Пам'ятники Шевченку в Галичині в основ-

ному будувалися з каменю у вигляді скелі або зрваної піраміди, куди вмонтовували портрет Шевченка. Вшановували великого поета і висипанням курганів — шевченківських могил, імітацій могили у Каневі. Перші скульптурні зображення Шевченка у вигляді погруддя виготовили за власні кошти мешканці Коломиї і Косова. Але коли коломийський пам'ятник стояв на площі в центрі міста, то косівчани пішли іншим шляхом. За містом над рікою Рибниця вони висипали високий курган, а вершину його увінчали постаментом із бюстом Кобзаря. Авторами пам'ятника були львів'яни — скульптор А.Коверко і архітектор О.Лушпинський, постамент виконав місцевий майстер М.Юсипчук. На відкриття пам'ятника 29 липня зібралося близько 2 тисяч людей. Декламували вірші Кобзаря, співали пісні на його слова. На мітингу виступив уродженець Косова відомий український письменник і громадський діяч, соратник Івана Франка Михайло Павлик.

У роки першої світової війни пам'ятник був по-

шкоджений, а після війни польські шовіністи намагалися зовсім знищити його, та це вдалося їм лише частково. Громадськість Косова добилася у влади дозволу відновити пам'ятник. З допомогою згаданого вже М.Юсипчука скульптурне зображення Кобзаря знову стало над Рибницею. На мармуровій плиті, вмурованій у п'єдестал, напис: "Тарасові Шевченкові. В столітні роковини. 1814-1914-1928". На урочистостях з нагоди відкриття пам'ятника був присутній і Василь Стефаник.

У роки Великої Вітчизняної війни пам'ятник був пошкоджений і знову гудули відновили його.

Вчетверте над пам'ятником нависла загроза знищення вже у наші дні. Напередодні

174-ої річниці Кобзаря тодішнє районне начальство вирішило "реконструювати" пам'ятник, але оскільки він був виготовлений з нетривких матеріалів, то в результаті багаторазових недоброякісних ремонтів прийшов у аварійний стан. Крім того, його вирішили пересунути на декілька метрів від дороги у зв'язку з її розширенням. Реконструкція пам'ятника була вирішена своєрідно, зовсім у дусі застійних часів: історичний пам'ятник було зруйновано, а на його місце планувалося встановити новий, виготовлений на Львівській керамічно-скульптурній фабриці. Громадськість Косівщини і цілої області підняла голос на захист історичної пам'ятки. Під тиском громадської думки пам'ятник Шевченкові був реставрований у попередньому вигляді.

Юрій Угорчак.

Наш кор.

Газета Прикарпатського університету «Педагог Прикарпаття»

Головний редактор Євген Гордица
4-5 (131-132) березень 1993 року

Громадсько-редакційна рада:

В.Кононенка, ректор університету, професор, член-кореспондент Академії педагогічних наук України.

Н.Лисенко, завідувача кафедрою педагогіки і психології (дашкільної), доцент.

Л.Турелик, студентка філологічного факультету.

О.Остапович, студент факультету іноземних мов, голова студентського наукового товариства.

С.Хороб, доцент кафедри української літератури.

В.Хрущ, професор, декан факультету підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, голова обласного відділення Педагогічного товариства.

Наша адреса:

Заходьте — м.Івано-Франківськ, вул.Шевченка, 52, 2-й поверх, каб.209а.

Пишіть — м.Івано-Франківськ, головоштамт, а/с № 27.

Телефон — 96-4-13, 96-4-41.

Над номером працювали:

Науковий консультант — кандидат філологічних наук **В.Полек**, літературний редактор — кандидат філологічних наук **З.Каспрядиш**, технічний редактор — **Л.Сасулин**, художній редактор — **В.Лукаш**.
Фотомаontaж — **М.Васильчук**, **А.Хованець**,
Друкарі — **М.Васильчук**, **Л.Чамеринський**.

Засновник — Прикарпатський університет.

Набір та комп'ютерна верстка МП АСТОК м.Івано-Франківськ, вул.Радянська, 20 тел. 3-25-22, 9-69-85.

Газету віддруковано офсетним способом друку в Галицькій районній друкарні обслуговування м.Галич, майдан Різдва, 31.
Директор друкарні **Л.Кульчицький**.

Редакція газети залишає за собою право редагувати і скорочувати текст.

Автори публікацій відповідають за добір, точність і об'єктивність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних даних, літературно-історичних, мистецьких, географічних та інших відомостей.

Висловлені авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції.

Виходить раз на місяць форматом Ф4-В.

Регістраційне свідоцтво ІФ № 048.

Рукописи, малюнки і фотографії не рецензуються і не повертаються.

Тираж 1000 примірників.

Зам. № 42 00.

Підписано до друку 15.03.1993 р.

Весняне пробудження.

Фото Івана Фущетя (НФК «Обрій») та Павляка Валька (фотостудія «Світлика»)

Планети у квітні

Меркурій можна бачити лише протягом 10 хвилин на сході до світанку як зорю +0,4 зоряної величини. Наприкінці першої декади планета губиться в променях ранкової зорі. Венеру можна спостерігати у східній частині неба до сходу Сонця. Протягом місяця тривалість її видимості збільшується до 40 хвилин. 19 квітня Місяць пройде в 0,5° далі на північ від планети. Марс видно у сузір'ї Близнят з вечора і майже до ранку на початку місяця як зорю +0,6 і наприкінці +1,0 зоряної величини. 29 квітня

Юпітер пройде в 6° далі на південь від планети. Юпітер видно у сузір'ї Діви цілу ніч як зорю — 2,5 зоряної величини. 6 квітня Місяць пройде в 7° далі на південь від нього. Сатурн можна бачити у сузір'ї Водолія приблизно за годину до сходу Сонця як зорю +0,9 зоряної величини. 16 квітня Місяць пройде в 7° далі на північ від планети.

20 квітня Сонце вступить у зодіакальний знак Тельця.